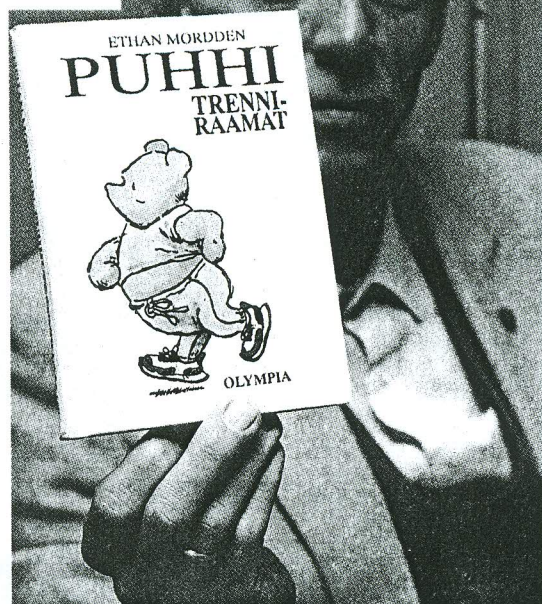

Ooperi fantoomi radadel ehk Estonia teatri lava taga «PUHHI» jälgides

Lapsed kipuvad enne ja pärast etendust lavale, et teada saada, «mis seal taga on». Täiskasvanud teavad, et lavale ei tohi minna, aga südame põhjas kripeldab ju ikkagi ... Saladuslikud koridorid ja garderoobid, staarid, intriigid ja hämaruses vilksatav ooperikummitus.

▲ Lavastaja Mait Agu: «Kõigepealt teeme praeguse Puhhiga sajanda etenduse ära ja siis teeme järje. Raamat on juba selleks olemas.» Mait Agu toonist ei saa aru kas see on nali või peavad juba esimese Puhhi-etendusega kõva füüsilise mahvi saanud lauljad-näitlejad olema valmis veelgi raskemaks katsumuseks.

Lugupeetud publikum! Täna tulete meiega koos ooperisse. Tagantuksest. Teid ootavad eesti teatriseltskonna säravamad tähed: Karupoeg Puhh, Notsu, Jänku, Tiiger, Kängu, Christopher Robin ja teised.

Lava taga algab etendus varakult

Lavatöölised tulevad kolm tundi enne etendust. Näitlejad umbes tunnikese enne algust.

Puhhi etendusel on keerulised kostüümid, sellepärast peavad riietajad poolteist tundi enne algust kohal olema. Kroonika esindus jõudis teatrisse kolmveerand tundi enne etenduse algust. Natukese aja pärast hoiatatakse kohaliku raadiotranslatsiooni kaudu: «Tähelepanu ja ettevaatust, lava taga kõnnib ringi fotograaf, aga tal on lubatud pilti teha.»

Juris Žvigurs, «estoonlane» 1947. aastast, seletab, et neil on halbu kogemusi järsku enne etendust lava taha ilmunud televisiooni võttegruppidega ja nende prožektorite, juhtmete, jalgujäävate teletöötajatega. Enne etendust on nagunii artistidel väike närv sees ja nad ärrituvad kergesti.

Kogenud teatrichundina ei karda Juris Žvigurs enne etendust mingeid ootamatuid «apsakaid». «Puhh» on ammuilma sisse mängitud.

◀ Grimeerija osav käsi teeb eluröömsast Jüri Aarmast mureliku pessimisti liahi. See oli tõesti hämmastav, kuidas Jüri Aarma liahi rolli sisse elas. Enne etenduse algust kurtis ta lava taga, et ei ole poolteist kuud osa mänginud ja nüüd pabistab. «Ma olen palju laulnud küll, aga ansambliga, mitte suure orkestriga.» Ei aidanud ka vaheaeg säutsuvate hiirekeste-jänkukeste garderoobis. Iah jääb endiseks: «Aitab juba sellest, kui mina nii õnnetu olen, aitab sellestki, et mul nii halvasti läheb...». Ja kui ta lõpuks haleda häälega ütleb, et «ärge meist siis halvasti kirjutage», ei suuda oma kõrvu uskuda. Kas see on tõesti terav ja alati löögi- valmis ajakirjanik Jüri Aarma. Ei ole võimalik — see on ainult ja täiesti kurvameelne Iah.

▲ «Jaa, see on minu lapselaps», kinnitab Notsu allas Helgi Sallo vaheajal. Ise kohendab kõrvu. «Sallo on praegu meie teatris ainuke siga,» teab kolleeg lisada. Põhjus selles, et teised Notsu-osatäitjad on kas haiged või välismaal. Helgi Sallo esitatud «Elevantsi-laul» aga võiks olla küll igal lastelaulukogumikul. See on igavesti vahva poplugu.

◀▲ Sadade naisvaatajate lemmik Tõnu Kilgas on grimeerija Tiit Luhti käe all muutunud hirmuäratavaks tiigriks.

Katrin Karisma: «Vanasti juhtus Estonias lava taga naljakaid asju nagu rohkem. Minu arvates oli Vello Viisimaa lava taga veel kihvitim kui laval. Rose-Marie etenduses pidin ma kahe kohvriga lavale tormama. Nemad aga olid mul mõlemad kohvrid kive täis ladunud.» ▶

Ootamatusi tekkis näiteks president Sneguri visiidiga, kui üks artistidest enam läbi linna ei saanud. Või näiteks «Luikede järves» tormas leedu balletitantsija pärast oma etteastet lavalt minema ja Kaie Kõrbi peaaegu et jalust maha. Tema kodulaval oli lavalt väljapääs lihtsalt teisel pool kui Estonias.

50 etendust tehtud

Selleks, et 50. etenduseni jõuda, kulus «Puhhil» ligi poolteist aastat. Nüüd jahitakse sajanda etenduse piiri.

Lavastaja Mait Agu arvates oleks olnud õige mängida kaks etendust laupäeval ja kaks pühapäeval. Oleks mänginud näitlejad, kostüümid ja saali tühjaks ning saanud sada etendamiskorda kiiresti täis. Ning oleks võtnud uue etenduse.

Mait Agu on tippantsija ja – tantsupedagoog, sellepärast on loomulik, et «Puhh» on liikumist täis. Osatäitjad on kurnud ja kirunud teda, aga tagantjärele on rahul. «Vahva, kui lavastaja käib etendustel.» Ja populaarset ning edukat etendust on alati parem mängida kui pooltühja saali haigutamist kuulata.

Nagu loodud jäneseks

«Agu Mait ütles kohe, et sa oled jänes ja kõik,» naerab Karin Karisma. See ei olevat tal ka esimene pikk-kõrva-roll. Kunagi mängis ta etenduses Nõiakivi «noort vene jänest».

Ka tema arvates on «Puhh» näitlejale füüsiliselt raske etendus, kuid põhjuseks on paks kostüüm. Külmade ilmade-ga oli päris hea, aga nüüd, kui teatrimaja on soojaks läinud, võtab kepslemine naha ikka kõvasti märjaks. «Kuid mulle meeldib lastele mängida, ega ma muidu poleks 20 aastat Pippi teinud.»

Estonia teatrisisesed konfliktid on jõudnud ka ajakirjandusse. Karisma kinnitab, et tema kui artisti seisukohast on probleemidel üks suur põhjus — liiga vähe etendusi. «Aprillis mängiti vaid ühte ooperit. Kui näitleja viriseb sellepärast, et tal on palju tööd, siis te ei suuda ette kujutada, kuidas ta viriseb veel siis, kui tal on liiga vähe tööd.»

Erinevalt moesalongist teeme meie inimesi koledamaks

Nii kinnitab Estonia teatri meeste *make-up*'i juht Tiiu Luht. Seda küll igapäevase kosmeetika seisukohast.

Saalist paistab ainult tugev grimm, mis lähedal võib tõesti hirmutavalt mõjuda. «Puhhi» näiteseltskonnale tehakse vesigrimmi — nii kõlab selle nimi grimeerijate toas — ja seda kinnitavad grimeerijad üksmeelselt, et sellele etendusele grimmi teha ei ole igav.

Tiiu Luht: «Praegustest etendustest kõige huvitavam on grimmi teha ehk «Sevilla habemeajajale». Kõige tüütum on nendes etendustes, kus tervele koorile tuleb ühesugused näod pähe teha. Näitlejate ja nende kapriisidega oleme me nii ära harjunud, et see ei sega üldse.»

Lava taga, kahe trepiosa vahelisel astangul on toolid, kus istuvad oma esinemiskorda ootavad näitlejad. Sealsamas kõrval jookseb üle põranda pragu. See on teatri vana ja uue osa vahel ning keldris pidi pragu juba paar sentimeetrit lai olema.

Kuid ka siis, kui Puhh ja kaaslased peavad üle meetrise prao hüppama, ei tohi saalitäis lapsi sellest aru saada. Nemad on tulnud teatrisse ja neile peab jääma kogu eluks mulje — kui ilus ja lõbus seal oli. Ja paljude aastate pärast meenutab üks vanaisa oma lapselapsele unustamatut teatritükki «Puhh», millest paremat pole enam tehtud.

Jüri Lauлик

«Näe, jätku ratsutab enne etendust liahiga. Kuidas läheb, jätku?»

«Mina ja jätku! Pähh, kohe näha, et ajakirjanik. Millestki ei saa aru.»

«Ma nagu siili Puhhi raamatust ei mäleta?»

«Taga targemaks! Vaata minu saba, on jah siilil selline saba.»

«Ongi hiirekene. Vabandust, Jänesel on nii palju sugulasi, et raske on kõiki ära tunda. Kas tegijatele endile «Puhh» meeldib?»

«See on vahva etendus ja see on ka tore, et me oleme nii armsad.»

(Mööduja tõgab: «Näe, meie hiirekene flirdib ajakirjanikuga.»)

Hiir ajab nina püsti: «Ja mis siis. Ta nagunii mind pärast ära ei tunne. Mu mees käis esietendusel, meetri kauguselt läksin mööda ja ta ei tundnud mind ära.»)

